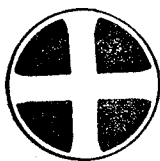

Om lagelig 1934.

100318
100317

Nasjonal Samling.

Nye linjer i norsk politikk.

Av advokat J. B. Hjort.

1. Der finnes i Norge idag kun to vesensforskjellige politiske retninger.

Den ene er den som representeres av Nasjonal Samling. Den annen er den som representeres av alle de partipolitiske partier enten de kalder sig borgerlige eller marxistiske. Den som er innfanget i de vanlige politiske talemåters nett vil kanskje bli forbausest over at jeg på denne måte slår de borgerlige og de marxistiske partier sammen i en pulje. Ved nærmere ettertanke vil han dog forstå at der med hensyn til det tankegrunnlag som de forskjellige politiske bevegelser hviler på er større slektskap mellom Høire og Arbeiderpartiet enn mellom nogen av disse partier og Nasjonal Samling.

Det bevises allerede av den omstendighet at disse to partier i skjønnforening og med nogenlunde de samme midler og argumenter angriper vår bevegelse. Det fremgår også av den omstendighet at de marxistiske fagforeninger ekskluderer arbeidere som melder sig inn i Nasjonal Samling, mens innmeldelse f. eks. i Høire ikke er nogen eksklusjonsgrunn. Endelig fremgår det klart ved et studium av den aktuelle politikk hvor faktisk alle de partier som idag er representert i Stortinget står på samme linje og peker på hjelpemidler som i sitt vesen er ens, selv om det kan være forskjell med hensyn til den sum av penger som hjelpemidlene vil koste.

For alle disse partier er den krise som de taler så meget om kun en økonomisk krise. Den aktuelle politikk koncentrerer sig derfor etter deres syn omkring økonomiske kriseplaner som alle har til formål å anvende statens penger og kreditt til lette av vanskeligheter som ikke kan lettes på den måte.

Med hensyn til kriseplanenes kostende, er det for resten ingen faste holddepunkter, tvert om har

man følelsen av at de gamle partier, inklusive marxistene, setter

landet til auksjon

og at den almindelige velsger etterhvert er blitt så korrupt som følge av disse partiers stemmefiskeri at han gir det parti tilslaget som stiller ham flest millioner i utsikt. Arbeiderpartiet hadde ifjor en kriseplan på ca. 40 millioner, mens venstre nok hadde en viss villighet med hensyn til krisehjelp, men ingen bestemt plan hvis kostende var fastslått. Høire hadde overhodet ingen kriseforståelse ifjor. I år er høire kommet dit hvor venstre stod ifjor, mens venstre er kommet op i det beløp som Arbeiderpartiet da gikk inn for. Men Arbeiderpartiet har lurt dem begge og har næsten firedoblet sitt bud til 150 millioner. Så lenge vår politikk bevegtes av denslags tarvelige motiver kan derfor Arbeiderpartiet uhindret de beste chancer for å få tilslaget, d. v. s. makten.

Alt dette viser tydelig den overensstemmelse som består mellom de borgerlige og de marxistiske partiers tankebygning, som begge hviler på materialismens grunn. Men det viser samtidig hvilken forskjell det er mellom de politiske opfatninger som disse partier gir uttrykk for og de meninger som vi i Nasjonal Samling hevder.

2. Etter vår mening er disse de gamle partiers politikk intet annet enn overflatiskhet og bakstrev.

og det ene parti har her ikke noget å la det annet høre. Det er mulig at de borgerlige partier vinner prisen i overflatiskhet, men det er iallfall sikkert at marxistene vinner prisen i bakstrev.

Overflatiskheten i disse politiske retningers syn fremgår nettopp derav at de bedømmer våre politiske vanskeligheter som en typisk økonomisk krise og tror at man ved kriseplaner som tar sikte på å yde en forbigående økonomisk

hjelp av samme art som fattighjelpen i det små, skal kunne bringe orden i forholdene. Disse partier bygger på den betraktning at den nuværende krise er en krise av samme art som de kriser som i forrige århundrede med visse mellomrum rystet verden, uten dog å hitføre nogen vesenforandring i samfundenes struktur. Enhver husker hvorledes oppgangskonjunkturer og nedgangskonjunkturer kom og gikk som en slags regelmessig bølgebevegelse på et hav med et konstant nivå. Under slike forhold var det kanskje naturlig at man under nedgangskonjunkturer ved krisehjelp søkte å avbøte krisens verste bølger, i det håp at der snart vilde komme en oppgangsbølge som vilde løse vanskelighetene.

Forholdene fra før krigen vender aldri tilbake.

De økonomiske forhold i verden var før krigen helt andre enn nu, verden var som det har vært sagt av Keynes dengang sammenarbeidet til en eneste økonomisk enhet. De oversjøiske land produserte fortrinnsvis råstoffer mens Europa produserte ferdigprodukter, som blev utvokst mot råstoffene, og dette hadde bl. a. vår skibsfart store fordeler av. Samtidig kunde man kjøpe og selge hvor man vilde, plasere sine penger hvorsomhelst og sende sin ledige arbeidskraft til en rekke land som med glede tok imot den. Idag er alt dette totalt forandret. De oversjøiske land har selv oppbygget sin industri, det er nok å minne om Japan og Indien. På den annen side forsøker Europa å klare sig med egne råstoffer, sammenlign arbeidet i Norge for norsk kraftforavl til erstatning av det som tidligere blev innført fra oversjøiske land. Den fri pengeforandring over verden og fri forretningsvirksomhet er opphørt og emigrasjonen er stanset.

Man har altså nå iaktatt den motsatte tilstand av den man hadde før krigen, hvert land forsøker å være sig selv nok, «kjøp norske varer»,

«buy british», «autarki» er dagens slagord, og vi merker alt dette på at en stor del av vår flåte er opplagt. Man kan beklage denne utvikling, men er nødt til å regne med den og innrette sig efter den. Jo lenger en slik tilstand pågår desto vanskeligere vil det være å vende tilbake til det som var før, desto flere interesser blir det som ønsker det bestående oppretholdt. Det er derfor uriktig å tro på en snarlig oppgangskonjunktur som vil kunne løse våre vanskeligheter og føre forholdene tilbake til hvad de engang var. Og det er da overfladisk å hevde at politikken skal nøie sig med kriseforanstaltninger som tar sikte på å lette vanskelighetene inntil oppgangskonjunkturen kommer.

3. Etter vår mening er den politikk som de gamle partier fører foruten å være overfladisk også bakstrevsk. For de borgerlige partier står tiden for krigen som en slags idealtilstand og deres håp er at en sådan tilstand snart kan la sig gjenoprette. Historien lærer imidlertid at en tid som har vært aldri kommer tilbake og enn videre at der med visse mellomrum inntreter og må inntre historiske epoker som ikke bare kan betegnes som oprydninger i forhold som er kommet i uorden, men som også tankemessig blir nyskapende epoker som gir folkene ideer de kan leve på i hundrede år fremover, slik som f. eks. den franske revolusjon gjorde. I motsetning til de andre partier mener vi å stå

midt oppe i et slikt tidsskifte

hvor også vårt land må yde sitt bidrag til løsning av tidens spørsmål.

At de borgerlige partier som lengter tilbake til forholdene før krigen er bakstrevske er innlysende, men rett betraktet burde det være ennu mer innlysende at marxistene er ennu mer bakstrevske. Marxistene, d. v. s. kommunistene og hvad der

er det samme på en annen måte. Det norske arbeiderparti, hvis prinsipielle program uttrykkelig «bygger på marxismen og på de erfaringer som er vunnet gjennom kamper i alle land» søker i virkeligheten sine tanker og idealer enn lenger tilbake enn de borgerlige gjør.

De bygger nemlig på den lære Karl Marx skapte i tiden omkring februarrevolusjonen 1848 i den industrielle utviklings barneår i vesteuropa, altså på iakttagelser som blev gjort for henimot 100 år siden og hvis uholdbarhet er blitt påvist både av teori og praksis i land etter land.

Marxismen er bakstreversk.

Marxismen har riktignok fått en ny oppblomstring som følge av det som er skjedd i Russland, men de som tar dette til inntekt for at marxismen er «en ny tid med nye tanker» overser helt at det som foregår i Russland idag ikke er annet enn hvad der foregikk i Vesteuropa for 100 år siden. De henter således sine forbilleder fra et land som ligger 100 år etter i utviklingen.

Først nu, påstår bolsjevikene, utbygges der en moderne industri i Russland, først nu gis russerne slike almene skolekunnskaper som allerede våre oldeforeldre fikk, først nu mener man å skape sociale forhold som svarer til dem man i Vesteuropa har hatt gjennom århundreder. Hvad der skjer i det akterutseilte land Russland er derfor intet bevis for at marxismen er den nye tids evangelium, men tvert om et bevis for at den er bakstrev.

Det er forresten i og for sig

en skam at folk av norsk stamme henter sig statspolitiske forbilleder hos et mindreverdige folk

som det russiske. Enhver som bare ser billeder av fjesene på de folk som leder Russland idag, f. eks. de billeder som våre kommunistiske aviser byr sine lesere, vil straks se at disse folk tilhører mindreverdige raser, fortrinnsvis slike mongolske og semittiske raser, som ikke nogensteds har kunnet oppbygge eller bevare en selvstendig nasjonalstat. Disse folk har slike fjes at hvis de enkeltvis kom hit til landet og vant om f. eks. som byselger, så vilde den almindelige nordmann betrakte dem med den største mistillid og ikke slippe dem inn i sitt kjøkken engang, og med rette.

Spesielt vi i Norge burde forstå at der ikke kan komme noget godt til oss fra Russland, for vår egen historie lærer oss jo at det er vi og våre folk som har kunnet gi Russland noget og ikke omvendt. Selve navnet Russland viser dette, det betyr nemlig svenskens land og betegner

altså at landet den gang det fikk sitt navn blev styret av fremmede elementer, fortrinnsvis nordmenn og svensker. Våre egne sagaer f. eks. Olav den helliges saga forteller om nordmenneses årvisse reiser til slektningene i Gardarike, hvis etterkommere nu er utryddet av bolsjevikene. Og den russiske historieforfatter Nestor som levte omkring 1100 forteller i sin krønike at slaverne selv innkalte varegerne, idet de sa til dem: «Vårt land er stort og alt er der til stede i overflodighet, men orden og rettferdighet savnes der. Kom derfor og hersk over oss og styr oss overensstemmende med orden og rettferdighet».

Det siste viser oss to ting som også er av betydning for vår tid, for det første at et land hvor de materielle vilkår er gode, «hvor alt er tilstede i overflodighet», allikevel ikke er et lykkelig land hvis der ikke hersker orden og rettferdighet, og for det annet at orden og rettferdighet hører til de ting som russerne aldri har kunnet skaffe sig selv, og da langt mindre andre, mens på den annen side de nordiske folkeslag fra gammelt av har vist særskilte evner i å kunne oppbygge mektige nasjonalstater selv på fra naturens hånd fattige landområder, nettop fordi de kunde holde orden og pleie rettferdighet. Det er derfor intet annet enn en skam at nordmenn i våre dager istedenfor å søke inn til sine egne nasjonale verdier henter sine forbilleder hos et slikt mindreverdige folkeslag.

4. I motsetning til de borgerlige og de marxistiske partiers oppfatning mener vi at vårt land og verden forøvrig befinner sig i

et tidsskifte

mellem en tidsalder som vi for korthets skyld kan betegne som den materialistiske og en ny tid som vil søke sig andre idealer. Overensstemmelsen mellom de borgerlige og de marxistiske partiers livssyn forklars av at de begge bygger på materialismen, at de begge er forankret i den tid som nu går mot slutten. Materialismen, den samfundsoppfatning at det kun er de ytre ting som har verdi og at pengene er et livsmål, er en lære som må føre til kamp i samfundet. Ethvert menneske strever for sin egen lykke. Hvis lykke er det samme som penger, så er den lykkeligst som har flest penger, og livets mål blir da å skaffe sig mest mulig av denne lykke. Det er dette som faktisk foregår i samfundet idag. Selve denne livsoppfatning må føre til kamp i samfundet. Og denne kamp har så å si fått sitt moralske forsvar i det forvrengte frihetsbegrep som lenge har vært ansett som en god ledesnor, dette frihetsbegrep som har ledet til slagordene «den sterkeste rett», «kreftenes frie spill», «det naturlige ut-

valg» o.s.v., slagord som gir uttrykk for lover som nok kan anerkjennes i primitive samfund, f. eks. blandt dyrene i naturen, men som fører til ødeleggende resultater i et menneskelig samfund. Ti «styrken» i livskampen i et høierestående menneskelig samfund er ikke bare avhengig av de gode egenskaper som f. eks. overlegne fysiske krefter eller en overlegen intelligens, men også av slette som f. eks. list og underfundighet. Hertil kommer så at helt uvedkommende ting som f. eks. den enkeltes formuesforhold og plass i samfundet kan spille inn og avgjøre kampen til fordel for en som rettelig burde tape.

Anvendt på menneskelige forhold måtte en slik livsoppfatning hurtig lede til uro og tilslutt ødeleggelse. Kampteorien ledet i første omgang til store fordeler for dem som hadde kapital. I forbindelse med den nye industri kjøpte de arbeidskraft etter de samme prinsipper som ellers gjelder ved kjøp av varer i et kapitalistisk samfund, mest mulig varer for minst mulig pris. Det ledet som bekjent til forferdende forhold blandt arbeiderbefolkningen, en ubegrenset arbeidstid for sultelønn, anvendelse av barn og kvinner til usundt arbeid, m. a. o. til tilstande som alle hederlige mennesker måtte ta avstand fra. Men den borgerlige stat hvis ledere naturligvis var barn av sin tid og tilhengere av dens tanker hadde vanskelig for å rette på forholdene. Det er dog av interesse å se at det som blev gjort i retning av arbeiderbeskyttelse gjennomførtes av konservative politikere etter bitre kamper mot de liberalistiske retninger.

En slik

urettferdig samfundstilstand

hvor et befolkningslag utnytter et annet takket være sin overlegenhet i økonomisk henseende er ikke holdbar innenfor et folk som har en nogenlunde ensartet rasesammensetning. I et land hvor «overklassen» er av en dyktigere rase enn «underklassen» som f. eks. i Indien, kan en slik samfundstilstand vare gjennom århundreder. I et Vest-europeisk land derimot, som har en ensartet befolkningsammensetning eller hvor endog en kapitalistisk overklasse kan være representert av mindreverdige folkeelementer, må en slik samfundstilstand lede til fortsatt kamp. Kampteorien, som blev innført fra den borgerlige kapitalistiske side, måtte nær ikke staten løste vanskelighetene naturlig lede til forsvarsforanstaltninger fra arbeidernes side ved dannelsen av arbeidernes organisasjoner. I mangel av en bedre profet blev Karl Marx opphøiet. Det er merkelig for vår tid å se at en så vanvittig lære som marxismen, som i sitt vesen er i strid med all Vest-europeisk

tenkemåte, har kunnet få tak på Vest-europeiske arbeidere. Det kan kun forklares ved at

marxismen falskelig lovet arbeiderne en rettferdig samfundsorden.

og at arbeiderne samlet sig om dette. Det er kravet om en rettferdig samfundsorden som har båret arbeiderbevegelsen frem og som naturnødvendig må lede den til en ensidig seier, selv under marxistisk ledelse, så lenge der ikke gis et annet alternativ enn «borgerlig» politikk. Ti den borgerlige politikk kan ikke beklage sig over at den taper i en kamp den selv har igangsatt, og kan bare møte dette rettferdighetskrav med nyttebetraktninger som ikke har nogen slagkraft sammenlignet med rettferdighetskravet.

Selv det moment av idealitet som det borgerlige samfund har hatt i sitt krav om individuell frihet får heller ingen verdi så lenge dette krav ikke søkes omsatt i praksis på en rettferdig måte som gir den dyktige hans rett selv om han ingen penger har.

Kun en ny ide kan løse disse vanskeligheter, en ny ide som forener kravet om et rettferdig samfund med kravet om individuell utfoldelse,

og som vi senere skal se er dette et av kjernepunktene i Nasjonal Samlings program.

Denne kamp i arbeidslivet er idag både av borgerlige og av marxistiske retninger akseptert som en slags naturlig tilstand. Arbeidsgiverne er organisert i sin organisasjon og arbeidene i sin og staten har autorisert kampen mellom dem ved opprettelsen av meglingsinstitusjoner, arbeidsrett og boikottdomstol. Med visse mellomrum rystes samfundet av lockouter og streiker og staten lar det skje akkurat som om disse vanvittige økonomiske kamper var naturkatastrofer som man må finne sig i med tålmodighet og som ikke kan avverges. Grunnen til denne passivitet er vel egentlig at den nuværende stat er blitt for svak til å ta kampen opp mot de mektige organisasjoner.

5. På samme måte som i næringslivet har den borgerlige stat slått sig til ro med

kampteorien på det statspolitiske område.

Vår grundlov forutsatte ingen politisk kamp, men saklig samarbeide mellom selvstendig organiserte statsmakter. Den kjente ikke partier og ikke partipolitiske regjeringkriser. Alt dette som idag bevirker at landets regjering ikke kan regjere og at Stortinget er blitt en bøg som står

i veien for alle fornuftige reformer, er innført i strid med grundloven. Det har ledet til en voldsom svekkelse av statens autoritet og en usikkerhet i det politiske liv som virker tilbake på hver enkelt nordmanns arbeidsvilkår og livsforhold. Alene i det siste halvår har landet vært rystet gang på gang av truende regjeringsskriser. Under slike forhold kan statens ledelse ikke legge langsiktige planer og langt mindre gjennomføre dem. Når da samtidig våre indre og ytre vanskeligheter er så store, innad arbeidsløshet, bondekrise og et svekket næringsliv, utad handelspolitiske vanskeligheter og krigstrusler, vil det forstås at landet faktisk driver hjelpeløst omkring som et skib i storm uten ror og styresmann.

6. Vi i Nasjonal Samling aksepterer ikke kampen på arbeidsplassen eller partikampen i statslivet som en naturgitt tilstand som ikke kan fjernes.

Vi mener tvert om at den må opphøre og at vi ved et nytt og saklig samarbeide vil kunne løse våre vanskeligheter på en måte som ikke bare er tilfredsstillende for oss, men som også kan være et forbillede for andre nasjoner.

Under slike forhold som dem vi nu er oppe i vender et sundt folk tilbake til de grunnleggende ting som overhodet har skapt en nasjon av folket, og en stat av territoriet. Det vender tilbake til sine egne nasjonale verdier og samler sig omkring dem. Vårt lands historie har flere eksempler på den slags samlinger som klargjør hvilke ting det er hos folk og førere som gir grunnlag for en ny vekst. Det beste eksempel er vel det som skjedde i 1814 og som vi statspolitisk sett har kunnet leve på i 120 år. De ytre materielle forhold var den gang så vanskelige som mulig, «den fattige sultet, den rike led savn, to kraftige armer var ingen til gagn», sier Ibsen i Terje Viken. Der var krig langs svenskegrensen, blokade langs kysten og hungersnød i landet som var sveket av sin konge og av sin gamle forbundsfelle Danmark. Til tross for alt dette eller kanskje nettopp på grunn av alt dette, blev gjenreisningsarbeidet gjennomført. Det merkelige er bare at der til tross for disse ytre vanskeligheter utvilsomt går en optimistisk strømning gjennom de vidnesbyrd man har fra den gang. Det viser påny at

et folks velbefinnende ikke er avhengig av utvortes ting, men i første rekke av indre verdier.

Pavels sier i sin dagbok fra den gang: «Det er dog en herlig tid vi lever i. Det er nok mange land hvor forholdene er bedre enn hos

oss, men der er intet land, intet jordens rike hvis borger jeg idag heller vilde være enn Norges». Og slik var det med alle den gang. Denne offervillige samling av folkets bidrag til løsningen av vanskelighetene. Denne befrielse fra de egoistiske særinteresser er det som alene betinger, at der kan skapes noget som lever lenger enn de egoister som ellers står hindrende i veien.

Og ser man saken fra førernes side finner man den samme åndelige innstilling som grunnlag for deres virke. Jacob Aall sier om Eidsvoldsmennene: «Uerfarne var de fleste for ikke å si alle, men aldri så man nogen forsamlings som mere enstemmig hadde folkets sande gagn for øie». Særinteressene blev også her oppgitt, den eneveldige kongemakts representant gikk med på en fri forfatning, adelen oppga sine privilegier, embedsmennene sin maktstilling, alt som et offer til den felles sak. I ydmyk tjeneste for denne, støttet av et offervillig folk skaptes det verk som har dannet grunnlaget for 120 års politisk arbeide i vårt land.

Det er dette vi må tilbake til også i vår tid, hvis vi vil skape noget nytt og varig. Vi må skape en

folkereisning

som istedenfor å lokke med valgflesk krever offervilje av nasjonen, og vi må gi den førere som ikke står i noget partis eller nogen klasses tjeneste eller er gått inn i politikken som et levebrød eller et avansemang, men som i ærbødighet for oppgaven vil gjøre sin plikt og føre oss frem mot en ny 17. mai.

7. Den nye ide er da den at vi istedenfor klassestat og partistat krever

et solidarisk og organisert samfund

og at vi istedenfor materialismen hevder de åndelige verdiers forrang. Vi vil gå lenger enn arbeiderbevegelsen i retning av å skape rettferdighet. Vi vil ikke som marxistene noie oss med å skape rettferdighet for arbeiderklassen, men rettferdighet for alle klasser og stender. Og vi vil på den annen side gå lenger enn de borgerlige partier i retning av utnyttelse av den individuelle dyktighet, for vi er de eneste som åpent hevder at menneskene er forskjellige av naturen og at en fornuftig samfundsordning må utnytte denne forskjellighet, må organisere skole, arbeidsliv og samfund med det for øie å bringe hver mann på den plass han har krav på etter sine anlegg, uansett hvor han kommer

fra og uansett hvilke pengemidler han kan støtte sig til. Den således organiserte utnyttelse av den individuelle forskjellighet, innenfor et solidarisk oppbygget samfund, er etter vår mening det eneste grunnlag for individuell frihet i dette ords beste forstand, og det er dette som etter vår mening er den nye tidstanke.

Dette er hverken borgerlig politikk eller marxistisk. Nasjonal Samling vil nårsomhelst kunne få attest for det både av Aftenposten og av Arbeiderbladet.

Det er heller

ikke fascisme eller nazisme,

for de to retninger er også sammensatt av krefter som heldigvis ikke spiller inn i vårt land, stormaktsdrømme, falske fredstraktater, jødespørsmål og annet. Det er vår egen vei vi søker, og de folk som angriper oss og i sin fantasiløshet ikke har annet å fare med enn beskyldningen om norsk fascisme eller nazisme burde ha såpass kjennskap til vårt eget lands historie, at det ga dem mot til å tro at vårt folk nettopp i retning av statsdannelser tidligere har kunnet gi verden verdifulle forbilleder. Det vil vi også kunne gjøre nu og i fremtiden, hvis vi er verdig til det, og vårt land vil nettopp fordi det ligger i centrum av Nordsjølandene kunne innlede det samarbeide mellom disse nordiske land som er den eneste

garanti for varlig fred.

Her har vårt land en historisk opgave hvis løsning påny kan gi det rang blandt folkene. Men forutsetningen for at vi kan løse oppgaven er selvsagt at vi først klarer å rydde op i våre egne forhold.

8. Nasjonal Samlings program bygger på disse grunnleggende betraktninger. Det gir for det første uttrykk for det nye livssyn eller det etiske grunnlag som er omtalt foran. Det lokker ikke, men det krever.

Dernæst gir programmet uttrykk for at der må finnes nye former for statens styre som kan sikre landet en regjering uavhengig av partipolitikk, slik som tilfellet var etter grunnloven av 1814 og en folkerepresentasjon som utnytter folkets forskjellige næringsinteresser ved å gi næringskorporasjonene selvstendig ansvar istedenfor å tvinge dem inn i partipolitikens tvangstrøie. Også her kan man si at man vender tilbake til tanker som gjaldt da grundloven blev gitt.

Nasjonal Samling vil ikke diktatur.

Det er populært blandt våre motstandere å beskyldte Nasjonal Samling for diktaturtilbøielighet. De folk som slår

sig til ro med den nuværende tilstand fordi de ikke har oppfinnsomhet til å foreslå noget bedre, pleier gjerne å angripe det nye med slagord. Diktatur er en faktisk tilstand og ingen styreform. Den betyr at man istedenfor en saklig arbeidsdeling har fått en usaklig maktophopning i et enkelt statsorgans hånd. Forsåvidt har vi også idag et diktatur, Stortingsdiktatur. Et sådant diktatur er det farligste av alle, for det makter ikke engang statens primære opgave som består i å holde orden, og det alene er forklaringen på at man i land hvor det politiske forfall var kommet ennu lenger enn hos oss, har slått over i det motsatte, regjeringsdiktaturet, fordi dette iallfall kunde løse den primære opgave å holde orden innen territoriet, og kravet herom er selve det prinsipp som enhver stat bygges op omkring.

Et slikt regjeringsdiktatur er dog ingen løsning og ikke ønskelig i sig selv. Det kan være en nødvendig stasjon på veien, det avhenger igjen av om parlamentene har evnen til å reformere sig selv.

Men selve veiens mål er

en ny arbeidsdeling mellem regjeringsmakt og folkeforsamling

som kan betinge et saklig styre i alle instanser, som tillater regjeringen å regjere, som gir oss en folke-representasjon bygget på en saklig differensiering av kultur og næringsinteresser og som begrenser folkeforsamlingens arbeide til de områder hvor den kan gjøre positiv nytte, d. v. s. til en kontrollerende og i store trekk regulerende virksomhet.

Det tredje ledd i vårt program er da forskjellige arbeidsoppgaver som gir uttrykk for vårt generelle syns tilpasning på konkrete spørsmål. Det fører for vidt å komme inn på alle disse her, men det bør i sammenheng med hvad foran er sagt, fremheves at vi på arbeidslivets område vil reise bedriften som ide. Bedriften står over både aksjonærer og arbeidere, for den skal også fremtidige aksjonærer og arbeidere leve av. Vårt program gir derfor uttrykk for at aksjelov og børslov skal forandres slik at ledelsens ansvar styrkes og bedriften kan konsolideres og vernes mot utplyndring. På den annen side skal der gis en

arbeidets lov

som regulerer forholdet mellem bedriften og arbeiderne og bestemmer hvorledes interesse motsetninger mellem dem skal løses. Den bedriftsleder som utdeler store dividender til aksjonærene når han ikke kan konsolidere sin bedrift og betale en rimelig arbeidslønn, er likeså meget å klandre og må trekkes til ansvar som den bedriftsleder som

av skrekk for fagforeningen lar sig tvinge til å betale arbeidslønninger som bedriften ikke kan tåle. På samme måte er den aksjonær som tiltvinger sig slike dividender eller de arbeidere som tiltvinger sig slike lønner at bedriften knekkes ved det, bedriftens fiender. Det er statens oppgave her å trekke grensene, for staten er ikke bare verge for de nulevende, men også for de kommende nordmenn.

Vårt syn på bedriften har også fått uttrykk i vårt

bondeprogram

hvor vi mener at gården skal forvaltes av onden som betroet gods. Han er selv kun et ledd i en kjede av eiere, det er hans plikt å overlate gården i bedre stand til etterkommeren enn han selv mottok

den, han har ikke rett til å svekke gården f. eks. ved pantsettelse for å kunne ha det bekvemt selv.

9. Nasjonal Samlings retningslinjer er en fornuftigere og sikrere vei til et lykkelig samfund enn den klassekamp og partisplittelse de andre peker på. Ti hvilken klasse og hvilket parti som enn seirer vil kampen fortsette, og den ved seiren undervungne gruppe vil reise en ny kamp når som helst. Det viser borgerkrigenes historie overalt. Et organisert saklig samarbeide derimot som setter hver klasse på sin plass i livet er en varig løsning så lenge folkets og de styrendes åndelige innstilling holdes ren. Istedenfor klassekamp byr vi altså fred, istedenfor revolusjon byr vi

orden, og istedenfor profitjag og proletariatets diktatur byr vi rettferd. Den knyttede neve som strekkes mot oss vil alltid bli møtt med en hånd som er åpen for saklig samarbeide.

Vår vel er ingen lett vel.

Vi vet at vi under vårt arbeide ikke får noen lett vei å gå. Vi blir møtt med hån, bakvaskelser og løgn. Våre medlemmer blir gjenstand for forfølgelse av enhver art. Det er på ingen måte avancementsmessig sett klokt eller økonomisk sett lønnsomt å slutte sig til vår bevegelse som til fellet er med de borgerlige og marxistiske partier. Dette er dog bare en fordel for bevegelsen. Det blir nemlig en prøve for de folk som slutter sig til den og gir

derved et utvalg av mennesker som sikrer saken og seiren.

Historien viser at den slags motstand aldri har kunnet stanse en bevegelse som gir uttrykk for en sannferdig ide og bæres uredde frem av folk som er villig til å våge sin hals for den. Kristendommen kunde ikke stanses ved at dens forkynnere blev gjort til martyrer, protestantismen ikke av kjetterbålne, arbeiderbevegelsen, da den var ny og hederlig, ikke av at dens ledere, f. eks. Markus Thrane hos oss, blev kastet i fengsel.

På samme måte kan heller ikke vår bevegelse stanses hvis vi ikke svikter den selv.